

1. Inleiding (uitgeschreven versie t.b.v. publicatie website)

[Slide 1] Goedemorgen allemaal en van harte welkom bij deze persconferentie over het Overzicht Financiële Stabiliteit. Ik wil beginnen met een korte uiteenzetting van de vooruitzichten voor de Nederlandse financiële stabiliteit. Vervolgens wil ik inzoomen op het belang om het Nederlandse en Europese concurrentievermogen op peil te houden en daarna beantwoord ik graag jullie vragen.

Risico's blijven verhoogd

[Slide 2] De vooruitzichten voor de Nederlandse financiële stabiliteit blijven zorgelijk. Overkoepelend zou ik - als weerman van de Nederlandse financiële stabiliteit - het risicobeeld duiden als "code oranje". Net als bij weerswaarschuwingen van het KNMI is goed voorbereid zijn dan van belang. Vooral omdat we al enige tijd in code oranje zitten. Wat die voorbereiding voor de financiële sector betekent, zal ik zo toelichten.

Eerst wil ik benadrukken dat het onder de motorkap niet alleen maar kommer en kwel is voor de Nederlandse financiële stabiliteit. Sinds het voorjaar hebben we ook positieve ontwikkelingen gezien.

[Slide 3] Ten eerste zien we dat de economische onzekerheid is afgenomen, vooral door de verschillende handelsakkoorden van de afgelopen maanden. Dit is goed nieuws, al zit de onzekerheid over economisch beleid nog altijd op een hoog niveau.

[Slide 4] Ten tweede valt op dat onze economie veerkrachtiger is dan we eerder dachten. De Nederlandse economie blijft gematigd groeien. In 2025 naar verwachting met 1,4%.

En ten derde staat de Nederlandse financiële sector er goed voor. Zo hebben Nederlandse banken solide buffers waarmee ze de schokken tot dusver goed hebben kunnen opvangen. Verder hebben de hogere handelstarieven vooralsnog weinig effect op kredietverliezen. Ook bieden buffers onze pensioenfondsen ruimte voor een soepele overgang naar het nieuwe stelsel.

[Slide 5] Tegenover deze positieve factoren staan niettemin ontwikkelingen die ons zorgen baren.

Ten eerste houdt de geopolitieke onrust aan. Dit vertaalt zich onder meer in toenemende druk op institutionele kaders en internationale samenwerking, met een grotere kans op verschillen in nationale regelgeving en een *race to the bottom*. Dit is extra zorgelijk omdat verwevenheden tussen financiële instellingen toenemen, onder meer via de snelgroeiende markt voor stablecoins. Ook kunnen de aanhoudende

geopolitieke spanningen bestaande risico's vergroten, zoals cyberdreigingen en operationele verstoringen.

[Slide 6] De tweede zorgelijke ontwikkeling is de toenemende spanning tussen de hoge onzekerheid en het optimisme op financiële markten. Zo zijn Amerikaanse aandelen nu gewaardeerd op historisch hoge niveaus. Bovendien zijn die hoge waarderingen sterk afhankelijk van een kleine groep bedrijven in de technologiesector. Dit maakt markten vatbaar voor tegenvallers. Zo verwachten beleggers dat bedrijven flink hogere winsten blijven maken – mede dankzij AI -, maar de tijd zal leren of deze verwachting uitkomt.

En tot slot wordt het voor veel landen steeds uitdagender om een houdbaar begrotingsbeleid te voeren. Dit komt onder meer door de noodzaak voor hogere defensie-uitgaven. Dit is vooral zorgelijk voor overheden die al hoge schuldniveaus hebben zoals Frankrijk en de VS, en ook relevant voor financiële instellingen, zoals pensioenfondsen, die staatsobligaties van die landen op hun balans hebben.

[Slide 7] Tegen deze achtergrond blijft voor de financiële stabiliteit sprake van "code oranje". Dit vraagt paraatheid van financiële instellingen. Zowel in hun strategie als in hun risicobeheer, bijvoorbeeld met scenario-analyse. Ook blijven adequate financiële buffers nodig voor de economische weerbaarheid, en blijft digitale weerbaarheid belangrijk. Aangezien voorbereidingen ook breder in de maatschappij nodig zijn, verwelkom ik de overheids campagne 'Denk vooruit'.

Behoud van concurrentievermogen

[Slide 8] En dat brengt me bij het themahoofdstuk van dit OFS: het concurrentievermogen. Gezien de geopolitieke spanningen in de wereld is het des te meer zaak dat Europa en Nederland concurrerend blijven. Een concurrerende economie draagt immers bij aan een weerbaar financieel systeem, en andersom. Aan dit concurrentievermogen wordt in Nederland gelukkig al aandacht besteed, onder meer met het aankomende rapport van Peter Wennink.

Zoals gezegd staat de Nederlandse economie er op korte termijn goed voor. Ook is de uitgangspositie van het concurrentievermogen goed, onder andere dankzij onze sterke institutionele kaders. Bovendien is relatief veel kapitaal beschikbaar in Nederland, onder andere dankzij ons pensioenstelsel.

Wel staat het concurrentievermogen in Nederland onder druk. Die druk komt onder andere door de lagere productiviteitsgroei. Ook is het investeringsklimaat de laatste jaren licht verslechterd door de krappe arbeidsmarkt en het uitblijven van oplossingen voor bijvoorbeeld netcongestie. Verder is er onzekerheid over beleid, of

ontbreekt dit beleid soms, terwijl bedrijven juist gebaat zijn bij duidelijkheid. Ook hebben bedrijven voldoende en passende financiering nodig om te investeren.

Om het concurrentievermogen op peil te houden, is het noodzakelijk om zowel in Nederland als Europa stappen te zetten. In Nederland zijn hervormingen en investeringen nodig. Zo kan de overheid procedures versnellen en voorspelbaar beleid voeren.

In Europa is verdere samenwerking van belang om kosten voor bedrijven te verlagen en groei te versnellen. Specifiek vraagt dit om drie V's: **voltooïing**, **verdieping** en **versterking**. Dit betekent allereerst voltooïing van de interne Europese markt door harmonisatie van nationale regels. Ten tweede is verdieping van de Europese kapitaalmarkt wenselijk, zodat bedrijven betere toegang hebben tot risicodragende financiering. Om dit te bereiken kunnen overheden Europese huishoudens met financiële ruimte bijvoorbeeld stimuleren om meer te beleggen. Bij diepere Europese kapitaalmarkten hoort ook versterking van het Europese toezicht op belangrijke marktpelers.

Aan deze drie V's kunnen we voor de financiële sector nog een vierde toevoegen, namelijk: **vereenvoudiging**. Zo kijken we in Europees verband hoe regels voor banken simpeler kunnen, zonder dat de sector aan weerbaarheid in boet. Behoud van weerbaarheid is van belang gezien de kans op schokken, die ik aan het begin van deze inleiding heb genoemd. Zo verkleinen we de kans om in code rood te belanden.

Ondersteunende slides:

Slide 1

Slide 2

Risico's voor financiële stabiliteit verhoogd

Drie positieve ontwikkelingen:

Economische
onzekerheid lager door
handelsakkoorden

Economie presteert
beter dan verwacht

Solide buffers
financiële sector

Drie zorgelijke ontwikkelingen:

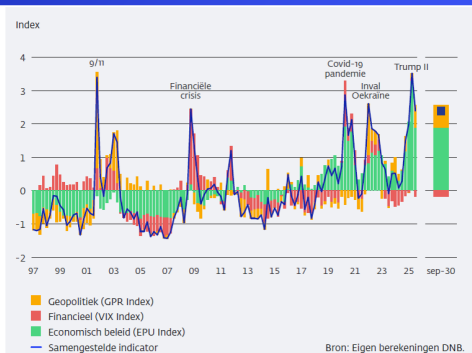
Geopolitieke
onzekerheid neemt toe

Aandelen historisch hoog
gewaardeerd

Slechtere vooruitzichten
schuldhoudbaarheid
overheden

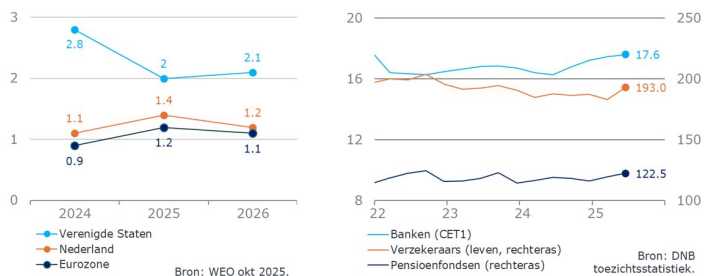
Slide 3

Economische en geopolitieke onzekerheid houdt aan

Slide 4

Veerkrachtige economie en solide buffers financiële instellingen

Slide 5 (NB: identiek aan slide 2)

Risico's voor financiële stabiliteit verhoogd

Drie positieve ontwikkelingen:

Economische
onzekerheid lager door
handelsakkoorden

Economie presteert
beter dan verwacht

Solide buffers
financiële sector

Drie zorgelijke ontwikkelingen:

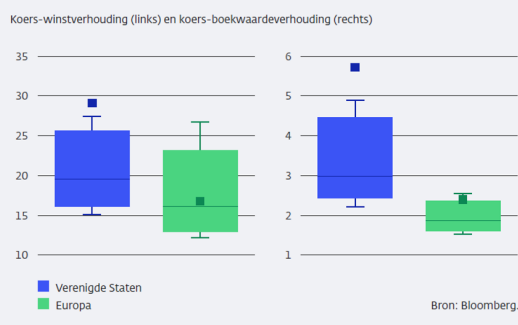
Geopolitieke
onzekerheid neemt toe

Aandelen historisch hoog
gewaardeerd

Slechtere vooruitzichten
schuldhoudbaarheid
overheden

Slide 6

Amerikaanse aandelen historisch hoog gewaardeerd

Slide 7

Slide 8

